

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej mgra Dawida Jakimiec nt. „Ewolucji systemu politycznego współczesnej Japonii”.

Napisanej pod naukowym kierunkiem dr hab. Marka Delonga

Japonia ,w nowych międzynarodowych okolicznościach ,z nową siłą przyciągać zaczyna uwagę europejskiego czytelnika .I to nie tylko swoją egzotyczną odmiennością ,historią i kulturą. Ten 124 milionowy dziś kraj przyciągać zaczyna uwagę swoim położeniem geopolitycznym i usytuowaniem w tym regionie Pacyfiku, który, u progu XXI wieku stał się centralnym punktem zmiany układu sił na świecie ze względu na rosnącą siłę położonych nieopodal Chin a także ze względu na możliwość ukształtowania się niebawem świata wielobiegunowego w którego ramach rola Japonii może okazać się nie bez znaczenia.

Japonia ,jedna z czołowych gospodarek świata i jeden z głównych sojuszników USA na Pacyfiku może odegrać niepośrednią rolę w procesie kształtowania się nowego układu sił na Pacyfiku a tym samym i w ostatecznym układzie sił na świecie.

W nauce polskiej zainteresowanie Japonią jest stosunkowo duże ale koncentruje się raczej na sprawach historii, kultury, filozofii i religii. W coraz to większym zakresie jednak zainteresowania te przenoszą się w obszary analizy specyfiki japońskiego systemu politycznego, polityki zagranicznej tego państwa, jego gospodarki i międzynarodowych zaangażowań. Omawiana poniżej praca naukowa jest tego najlepszym przykładem.

Intencją Autora było włączenie się w pogłębianie dotychczasowych analiz i kontynuowanie osiągnięć badawczych w tym zakresie aktualizując je w nieco szerszym, teoretycznym wymiarze.

W zakresie ogólnych założeń swojej pracy Autor przyjął koncepcję całościowego zaprezentowania zarówno historycznych uwarunkowań japońskiego systemu politycznego jak i wpływu uwarunkowań zewnętrznych na jego ewolucję. Zasadniczym wątkiem pracy jest kształtowanie się japońskiego systemu politycznego i japońskiej demokracji po II wojnie światowej i w warunkach okupacji amerykańskiej. Stąd też autor słusznie poświęca w swojej pracy analizę wpływu USA na genezę, charakter i ewolucję japońskiego systemu politycznego czego symbolem czyni przyjętą w listopadzie 1946 roku, w warunkach amerykańskiej okupacji, konstytucji Japonii.

W takim też kontekście, Autor wyraźnie wskazuje na fakt, że to Stany Zjednoczone były, po II światowej dla Japonii przewodnikiem na drodze do wprowadzenia zupełnie dla tego kraju nowego systemu demokratycznego. W przekonaniu Autora amerykańska okupacja Japonii stała się nie tylko załącznikiem demokratyzacji ale i demilitaryzacji tego kraju.

O wysokiej wartości naukowej omawianej pracy świadczy najbardziej przyjęta w jej realizacji metodologia. Autor przyjął z góry zasadne podejście metodologiczne wywodzące się z założeń metodologii neoinstytucjonalnej uwzględniającej zarówno analizę instytucji jak i ich społecznego kontekstu. Oznacza to, że Autor poza metodą instytucjonalno-prawną uwzględnił także metodę behawioralną obejmującą rolę i znaczenie jednostek w ewolucji systemów politycznych. Przyjęte w pracy metodologie i metody wynikały z faktu

Interdyscyplinarności politologii co uzasadniało sięgnięcie po szerszy zestaw metod badawczych. W kontekście przyjętych przez Autora założeń metodologicznych na szczególne zainteresowanie zasługują przyjęte we wstępnych fragmentach pracy hipotezy badawcze.

Biorąc pod uwagę fakt, że celem pracy było m.in. wskazanie zmian jakie zachodziły w japońskim systemie politycznym po II wojnie światowej z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań tych zmian a także zarysowanie specyficznych cech nowo kreowanej demokracji japońskiej Autor sformułował siedem podstawowych pytań badawczych na których opartą całość swoich badań. Pytania te wkomponowane zostały logicznie w całą koncepcję dokonywanej przez Autora analizy. Na takiej też filozofii oparty został cały, bardzo logiczny układ pracy doktorskiej. Układ ten jest przy tym nie tylko logiczny ale i odpowiadający podstawowym pytaniom badawczym zaprezentowanym w rozdziale pierwszym. W takim zaś kontekście praca skoncentrowana została na narodzinach, ewolucji i charakterystyce systemu politycznego i na ogół nie wychodzi poza to na obszary polityki wewnętrznej czy też w regiony polityki zagranicznej realizowane przez główne siły polityczne systemu.

Zgodnie zatem z zamysłem Autora, zasadniczy wątek pracy rozpoczyna się Rozdziałem II poświęconemu genezie i uwarunkowaniom kształtowania się Systemu politycznego Japonii. Tu zaś, w ramach szeroko zarysowanej genezy znalazły się bogato zarysowane historyczne, kulturowe, gospodarcze i międzynarodowe uwarunkowania tej wielkiej przemiany. Treści tego rozdziału stanowią zatem niezbędną, historyczną perspektywę procesu przemian politycznych dokonywanych w tym kraju po II wojnie światowej.

W moim przekonaniu, dopiero rozdział III stanowi zasadniczy, merytoryczny wstęp dla głównego wątku pracy obrazując reformę systemu zapoczątkowaną Konstytucją z 1946 roku i wpływ amerykańskich władz okupacyjnych na

Jej przebieg. Szeroko uwzględniono tu specyficzną dla Japonii rolę cesarza w japońskiej monarchii konstytucyjnej, rosnącą rolę i znaczenie władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i sądowniczej.

Rolę zasadniczą odgrywa jednak w pracy bogato udokumentowany i obszerniejszy rozdział IV poświęcony charakterystyce „japońskiej demokracji i dominującemu w nim systemowi wyborczemu”. Jest to bardzo udany opis japońskiej drogi od autorytaryzmu do demokracji oparty na szeroko cytowanych analizach demokratycznych systemów politycznych / w tym i japońskiego/ autorów polskich, amerykańskich, brytyjskich, francuskich a także i japońskich /, z tym, tylko, że prace wydanych głównie w języku angielskim/.

W sumie stanowi to analizę zdecydowanie wszechstronną a tym samym i kompetentną.

Kolejne i ostatnie dwa rozdziały, poświęcone systemowi wyborczemu i kształtowaniu się japońskiego systemu partyjnego stanowią rodzaj ukoronowania rozważań zawartych w pracy poprzednio wymienionych rozdziałów. Także i w tych fragmentach opracowania Autor szerokie podejście uwzględniając teoretyczne aspekty systemów wyborczych i ich znaczenie dla demokracji jako takiej. W tym zaś kontekście na podkreślenie zasługuje przyjęta przez Autora metoda szerszego, bardziej teoretycznego podejścia w analizie poszczególnych składowych systemu politycznego. I nie chodzi tu tylko o aspekt porównawczy ale także typowo teoretyczny. I to właśnie stanowi silną stronę prezentowanej przez doktoranta dysertacji.

Naturalną, w tym kontekście formułę finalizowania tak pomyślanej pracy jest rozdział szósty prezentujący nie tylko proces kształtowania się japońskiego systemu politycznego ale nade wszystko, koncentrujący się na genezie, charakterze i polityce głównej dotychczas siły politycznej Japonii – Partii Liberalno- Demokratycznej z zaznaczeniem głównych przyczyn przełamania jej dotychczasowego monopolu w japońskim życiu politycznym.

Reasumując to, co napisano dotychczas, -stwierdzić można, że cała dysertacja doktorska skoncentrowana została na ukazaniu powodów dla których Japonia

uważana jest za najbardziej demokratyczne państwo Azji. Ale także ,na zaprezentowaniu uwarunkowań dzięki którym kraj ten osiągnął taki stan rzeczy.

Głównym zaś celem Autora ,zaznaczonym we wstępie pracy było,zdaniem niżej podpisanego, wykazanie uwarunkowań jakie wpłynęły na ukształtowanie się i ewolucję ustroju politycznego współczesnej Japonii oraz na jej pozycję na arenie międzynarodowej". Cele te zostały w pełni osiągnięte. Szczególnie zaś w aspekcie wpływu Stanów Zjednoczonych po II wojnie światowej „ na zaszczepienie na grunt japoński demokracji w duchu zachodnim". I to pomimo tego, że Japończycy znajdują się pod wyraźnymi wpływami neokonfucjonizmu.

Generalnie rzecz ujmując,Autor zweryfikował w swojej pracy wszystkie,siedem wymienionych we wstępie hipotez badawczych co jeszcze bardziej podkreśla wiarygodność wysuwanych w poszczególnych rozdziałach Twierdzeń i tez , wspartych sugestiami o ukierunkowaniach coraz to wyraźniejszej ewolucji japońskiego systemu politycznego.

Na koniec,na odrębne potraktowanie zasługuje bogata i wielojęzyczna literatura oraz jej dobór przez Autora dysertacji.

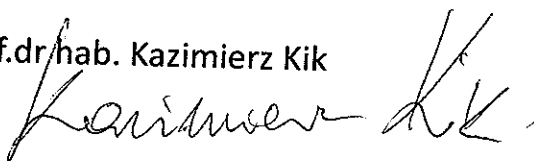
Odnosi się to zwłaszcza do niemal 300 prac wykorzystanych w formule opracowań zwartych /książek/. To, że jest to literatura wielojęzyczna to mało powiedziano. Nieco ponad 1/3 z nich to opracowania polskich uczonych lub uczonych zachodnich w przetłumaczonych na język polski. Reszta to literatura światowa. Są to prace uczonych amerykańskich,francuskich i niemieckich a także uczonych japońskich wydrukowanych na ogół w języku angielskim.

Dodając do tego wielojęzyczne artykuły naukowe i źródła internetowe można śmiało sformułować tezę o bogatej i naukowo reprezentatywnej bazie materiałowej pracy.Praca ta bowiem,reasumując oparta została na bogatym materiale wielojęzycznych opracowań naukowych co plasuje ją wysoko pod względem naukowej reprezentatywności przekazu. Co więcej,na pozytywne podkreślenie zasługuje metoda ubogacenia zasadniczego wątku pracy licznymi przykładami bogatych rozważań teoretycznych i historycznych co nadaje pracy

charakter wielowymiarowości przekazu . Na uwagę zasługuje też sam język i styl w jakim ta praca została napisana bo czynią one pracę przejrzystą ,jasną i interesującą.

Biorąc to wszystko pod uwagę,z merytorycznego,metodologicznego i językowego wymiaru, pracy prezentowaną przez Pana Dawida Jakimiec dysertację oceniam wysoko i oczywiście pozytywnie . Wnoszę zatem o dopuszczenie doktoranta mgr Dawida Jakimca do dalszych etapów procesu doktoryzowania.

Prof.dr hab. Kazimierz Kik

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kazimierz Kik', written in a cursive style.